

10. Черномазюк А.Г., Якимець Ю.В. Проблеми комерціалізації інновацій в Україні / А.Г. Черномазюк, Ю.В. Якимець [Електрон-

ний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/27_NNP_2014/Economics/6_176847.doc.htm.

УДК 334.716:664.6 (477)

Завертаний Д.В.

*аспірант кафедри економіки та управління
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова*

ХЛІБОПЕКАРСЬКА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Статтю присвячено проблемам сучасного державного регулювання хлібопекарської галузі України. Під час розробки та реалізації державних програм із стимулювання розвитку хлібопекарської галузі України потрібно брати до уваги структурні зміни у хлібопекарській галузі, а також безпосередньо на ринку хліба та хлібобулочних виробів. Сучасні державні програми не передбачають виникнення вищезазначених факторів, що виражається у частковій їх реалізації. Таким чином, щоб перейти від цінового регулювання до адресної допомоги, налагодити облік усіх підприємств, які займаються виробництвом і реалізацією хліба і хлібобулочних виробів, місцевим органам влади необхідно запроваджувати заходи дерегуляції хлібопекарської галузі.

Ключові слова: хлібопекарська галузь України, державне регулювання, державна програма розвитку, структура ринку хлібобулочних виробів, капітальні інвестиції.

Завертаний Д.В. ХЛЕБОПЕКАРНАЯ ОТРАСЛЬ УКРАИНЫ: ОСОБЕННОСТИ СОВРЕМЕННОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

Статья посвящена проблемам современного государственного регулирования хлебопекарной отрасли Украины. При разработке и реализации государственных программ по стимулированию развития хлебопекарной отрасли Украины нужно принимать во внимание структурные изменения в хлебопекарной отрасли, а также непосредственно на рынке хлеба и хлебобулочных изделий. Современные государственные программы не предусматривают возникновения вышеупомянутых факторов, что выражается в частичной их реализации. Таким образом, чтобы перейти от ценового регулирования к адресной помощи, наладить учет всех предприятий, которые занимаются производством и реализацией хлеба и хлебобулочных изделий, местным органам власти необходимо принимать меры по дерегуляции хлебопекарной отрасли.

Ключевые слова: хлебопекарная отрасль Украины, государственное регулирование, государственная программа развития, структура рынка хлебобулочных изделий, капитальные инвестиции.

Zavertany D.V. BAKERY INDUSTRY OF UKRAINE: FEATURES OF MODERN STATE REGULATION

The article deals with the problems of the modern state regulation of the bakery industry of Ukraine. In order to develop and implement state programs of stimulation and development of the bakery industry of Ukraine it is necessary to take into account structural changes in the bakery industry, as well as directly in the market of bread and bakery products. Current government programs do not provide for the emergence of the above factors, that results in partial implementation. Thus, we may come to conclusion that in order to move from price controls to targeted assistance and establishment of transparent registration of all entities involved in the production and sale of bread and bakery products, we need a deregulation of the bakery industry of Ukraine.

Keywords: bakery industry of Ukraine, government regulation, state program of development, structure of the bakery products market, capital investments.

Постановка проблеми. Хлібопекарська галузь – одна з провідних галузей харчової промисловості України, основне призначення якої – безперерйне забезпечення виробництва хліба, хлібобулочних та інших борошняних виробів в обсягах, які відповідають нормам державної продовольчої безпеки. За даними Державної служби статистики України, з 2001 по 2007 р. щороку в середньому вироблялось 2,3 млн. т хліба та хлібобулочних виробів, а з 2008 по 2015 р. – близько 1,7 млн. т, що свідчить про скорочення виробництва хліба та хлібобулочних виробів у середньому на 300 тис. т щороку. При цьому понад 50% від загального обсягу продукції випікають великі промислові підприємства, решту – приватні пекарні, мережа роздрібної торгівлі, великі супермаркети та інші виробники.

Таким чином, для держави нагальною стає потреба підвищення конкурентоспроможності хлібопекарської галузі, забезпечення всіх верств населення якісною продукцією відповідно до фізіологічних норм харчування, а також подолання кризових явищ у галузі, забезпечення її економічної стабільності і подальшого ефективного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню розвитку хлібопекарської галузі України присвячено чимало праць вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як: О.М. Васильченко, О.А. Опря, М.М. Перелігін, М.В. Нетяжук, В.І. Дробот, О.В. Шубравська, М.М. Білоусова та ін. Окремо слід відзначити праці Л.І. Карнаушенка, Ю.Л. Труші, С. Петрухи, М.П. Сичевського, Л.М. Чернелєвського, сферою досліджень яких є стан виробничо-господарської діяльності хлібопекарських підприємств України. В останній час з'явилося багато публікацій аналітиків компаній Pro-Consulting, «Публічний аудит», InVenture Investment Group, AR-group та багатьох інших фахівців щодо необхідності вдосконалення політики державного регулювання хлібобулочної галузі як стратегічної галузі із забезпечення населення хлібопродуктами.

Мета статті полягає у дослідженні особливостей сучасного державного регулювання хлібопекарської галузі України на прикладі результатів виконання державної Програми розвитку хлібопекарської галузі на період до 2015 р.

Виклад основного матеріалу дослідження. Хліб та хлібобулочні вироби – це продукти повсякденного

вжитку, які для пересічного споживача мають дуже велике значення. Це зумовлено національними особливостями України та рівнем добробуту населення. У 2008 р. Міністерство аграрної політики та продовольства України затвердило Галузеву програму розвитку хлібопекарської галузі на період до 2015 р. (далі – Програма). Відповідно до Програми, було заплановано виробництво хлібобулочних виробів профілактичного призначення групи «Здоров'я», які характеризуються підвищеною харчовою цінністю, збільшеним вмістом харчових волокон, вітамінів, мінеральних речовин, протеїнів, антиоксидантів [1].

До хлібобулочних виробів профілактичного призначення групи «Здоров'я» належать «Хліб пшеничний» та «Хліб житньо-пшеничний і пшенично-житній». За даними Державної служби статистики України, порівняно з 2014 р. у 2015 р. частка «Хліба пшеничного» у загальному обсязі ринку хліба та хлібобулочних виробів скоротилася на 5,6%, до 38,6%, а частка «Хліба житньо-пшеничного і пшенично-житнього» скоротилася лише на 0,5%, до 30,3%. Загалом у 2015 р. обсяг ринку хлібобулочних виробів скоротився порівняно з 2014 р. на 11,3% – з 1,44 млн. т до 1,27 млн. т [2].

На рис. 1. представлено загальну структуру ринку хліба та хлібобулочних виробів у 2014 р.

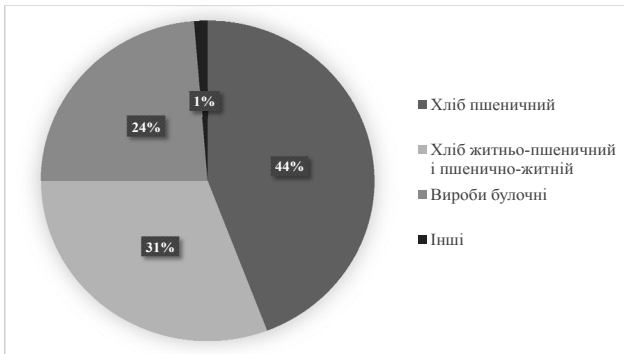

Рис. 1. Структура ринку хліба та хлібобулочних виробів у розрізі видів продукції у 2014 р.

На рис. 2. представлено загальну структуру ринку хліба та хлібобулочних виробів у 2015 р.

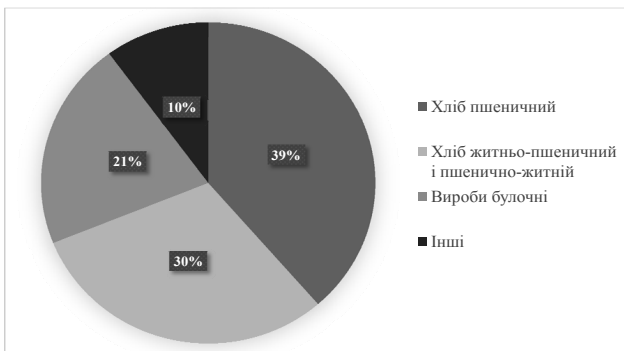

Рис. 2. Структура ринку хліба та хлібобулочних виробів у розрізі видів продукції в 2015 р.

Як видно з наведених даних, у 2015 р. спостерігається зміна у структурі ринку хліба та хлібобулочних виробів, а саме зростає частка продукції у групі «Інші». До цієї групи було віднесено «Вироби здобні», «Вироби сухі або тривалого зберігання» та «Пироги, пиріжки, пончики». При цьому потрібно зазначити, що зазначені групи продукції не мають підвищеної харчової цінності, великого вмісту харчо-

вих волокон, вітамінів та мінеральних речовин, що, своєю чергою, робить їх некорисними для здоров'я людини. Найбільш динамічним на ринку став сегмент «Пироги, пиріжки, пончики». Обсяг ринку цього виду продукції порівняно з 2014 р. зріс у 3,2 рази – із 7,37 тис. т до 23,56 тис. т, а його частка на ринку збільшилася на 1,3 п. п. – з 0,5% до 1,8%.

Таким чином, можемо дійти висновку, що виробництво продукції групи «Здоров'я» знижується, натомість виробництво продукції групи «Інші» зростає, що, своєю чергою, робить неможливим досягнення однієї із ключових цілей Програми – оздоровлення населення шляхом підвищення корисності раціону харчування.

Іншою важливою метою Програми є створення сприятливих умов для розвитку хлібопекарської галузі шляхом стимулювання залучення інвестицій, віднесення до пріоритетних напрямів пільгового кредитування виробництво хліба і хлібобулочних виробів, створення сприятливих податкових умов для ввезення на територію України хлібопекарського технологічного обладнання, що не має конкурентоспроможних аналогів вітчизняного виробництва та відповідного законодавчого забезпечення.

Динаміку використання (освоєння) капітальних інвестицій в галузі виробництва хліба, хлібобулочних та борошняних виробів з 2010 по 2015 р. можна побачити на рис. 3. Із наведених даних видно, що динаміка освоєння капітальних інвестицій має негативну тенденцію. Лише в 2013 р. було зафіксовано збільшення обсягу капітальних інвестицій у галузь до рівня 701 555 тис. грн., що становить близько 0,3% від загального обсягу капітальних інвестицій. У середньому з 2010 по 2015 р. частка капітальних інвестицій у хлібопекарську галузь України становить 0,2% від загального їх обсягу.

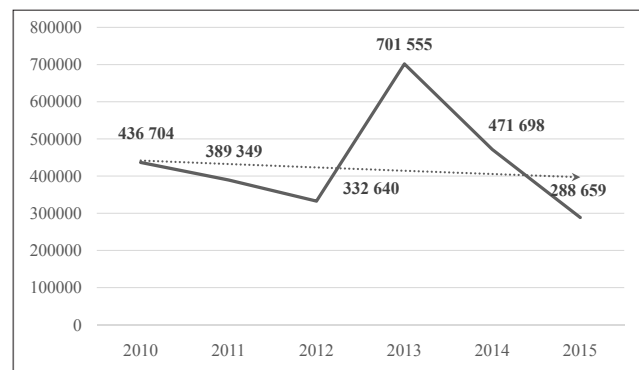

Рис. 3. Динаміка освоєння капітальних інвестицій у галузі виробництва хліба та хлібобулочних виробів України за 2010–2015 рр. (тис. грн.)

Джерело: розроблено автором на основі [3]

Слід також звернути увагу на динаміку паливно-енергетичних витрат підприємств хлібопекарської галузі України, оскільки Програмою передбачено зменшення витрат енергетичних ресурсів на виробництво хлібобулочних виробів, що має призвести до зниження їх собівартості. Далі розглянемо динаміку паливно-енергетичних витрат підприємств хлібопекарської галузі України за 2010–2013 рр. (рис. 4, 5).

Згідно з даними, представленими на рис. 4, 5, можна констатувати, що зниження витрат умовного палива на 1 т готової продукції становили більше 8%: з 99,1 кг у 2010 р. до 90,6 кг у 2013 р. Це можна пояснити зниженням загальних обсягів виробництва хліба та хлібобулочних виробів. Щодо витрат електроенер-

гії на 1 т готової продукції, ми спостерігали їх зростання в 2013 р. на 1,9 кВт/год. Порівняно з 2010 р. Це можна пояснити великим ступенем зносу виробничого обладнання, а також відсутністю комплексної енергоефективної технології виробництва продукції.

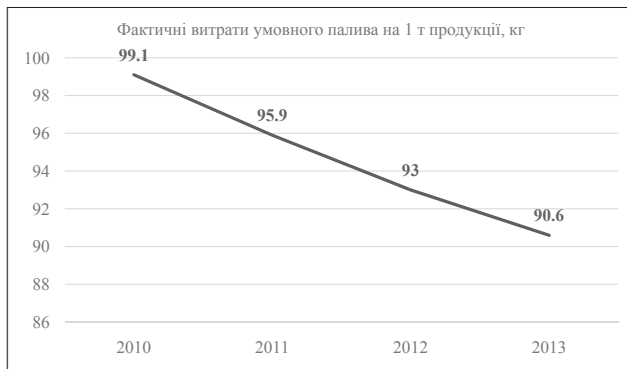

Рис. 4. Динаміка фактичних витрат умовного палива на виробництво 1 т хліба та хлібобулочних виробів в Україні за 2010–2013 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [3]

Рис. 5. Динаміка фактичних витрат електроенергії на виробництво 1 т хліба та хлібобулочних виробів в Україні за 2010–2013 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [3]

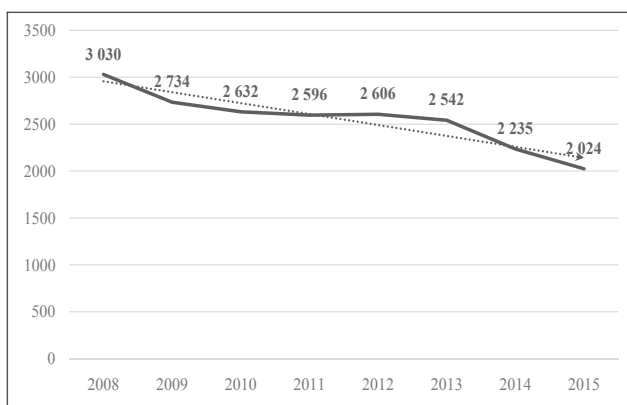

Рис. 6. Динаміка виробництва борошна в Україні з 2008 по 2015 р.

Джерело: розроблено автором на основі [3]

Незважаючи на поступове зниження рівня споживання хліба в Україні, яке спостерігається в останні роки, борошно було та залишається стратегічно важливим продуктом, виробництво якого приносить стабільний дохід. Вільш того, відповідно до Програми, держава повинна забезпечити запровадження підтримки для виробництва продовольчого зерна, спрямованої на здійснення посівів сільськогосподарських культур, а саме: високоякісної продовольчої пшениці III класу в обсягах 5–6 млн. т, жита – 800–900 тис. т і спрямування цього зерна для хлібопечення, а також його переробки та збуту продовольчого борошна. Проте, за інформацією Аграрного фонду України, у 2008–2015 рр. інтервенції борошна в регіони для потреб хлібопекарських підприємств не здійснювались.

Аграрний фонд, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про деякі питання використання зерна державного інтервенційного фонду» від 27.12.2008 № 1128, постачав борошно з державних запасів у регіони для потреб хлібопекарських підприємств лише по тристороннім договорам між Аграрним фондом, обласними державними адміністраціями та хлібопекарськими підприємствами. Динаміку поставок Аграрним фондом борошна в регіони представлено в табл. 1 [5].

Незважаючи на зростаючу тенденцію поставок борошна Аграрним фондом за тристоронніми договорами, у 2015 р. вони були незначними і здійснювались лише на початку року. Це частково можна пояснити тим, що виробництво борошна також має стрімку тенденцію до зниження: із 2008 по 2015 р. виробництво борошна знизилось на 1005,8 тис. т, або на 35%. Загалом українські борошномельні підприємства в підсумку 2015 р. виробили 2024,1 тис. т борошна, що на 10,2% менше, ніж фіксувалося роком раніше. Динаміку виробництва борошна в Україні зображено на рис. 6.

Падіння обсягів виробництва борошна призводить до його дефіциту та здорожчання на ринку, що, своєю чергою, негативно впливає на собівартість хліба та хлібобулочних виробів. Як наслідок, відпускні ціни виробників зростають. На рис. 7 представлено динаміку відпускних цін на житньо-пшеничний і пшенично-житній хліб.

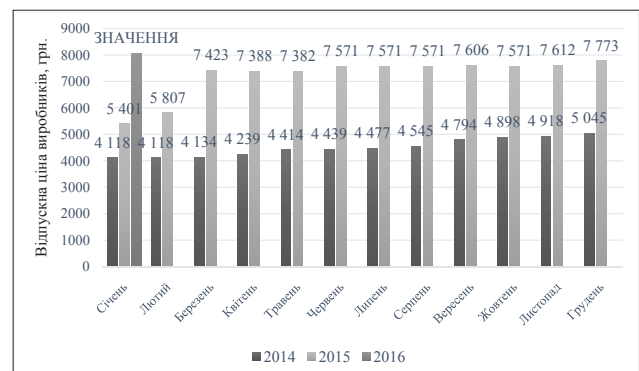

Рис. 7. Динаміка відпускних цін виробників за 1 т житньо-пшеничного і пшенично-житнього хліба в 2014–2016 (по січень включно) рр.

Джерело: розроблено автором на основі [3]

Таблиця 1

Поставки борошна Аграрним фондом в регіони згідно з тристоронніми договорами, тис. т

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Реалізовано (відвантажено) Аграрним фондом борошна	27,0	10,6	119,0	143,8	36,7	200,8	315,0

Як видно з наведених на рис. 7 даних, ціна продукції у січні 2016 р. на 3,6% більше, ніж у грудні 2015 р., і на 49% більше, ніж у січні 2015 р. Таким чином, споживачі вимушені переходити на більш дешеві сорти хліба, які мають низькі якість та поживну цінність.

Крім того, ситуацію значно погіршує велика частка тіньового складника на ринку зерна. Незважаючи на те що в 2009 р. вступив у дію новий національний стандарт на пшеницю ДСТУ 3768:2009 «Пшениця. Технічні умови», який дав змогу переглянути класи пшениці і повинен був сприяти веденню прозорої торгівлі пшеницею та її зберігання, за даними інформаційного аграрного агентства Agravey, тіньовий ринок зерна в Україні виріс у 5–10 разів у 2015 р. За найскромнішими оцінками, близько третини всього зібраного в 2015 р. зерна було зроблено в «тіні». Однак представники бізнесу та аналітики вважають, що тіньові обороти із зерном становлять не третину і навіть не половину, а 60% від загального обороту зернового ринку. Це свідчить про неефективність зроблених державою зусиль у частці сприяння формуванню прозорого, доступного й організованого ринку зерна та борошна [4].

Таким чином, боротьба з тінізацією одними силовими методами може виявитися малоефективною. Так, компанії, що купують зерно у виробників, повинні бути більш гнучкими в узгодженні умов контрактів і форм оплати. Потрібно також покращити податковий клімат у державі, щоб бізнесу було вигідніше платити податки в Україні, а не в офшорах [4].

Про часткову ефективність Програми свідчить і те, що лише з 2008 по 2010 р. хлібопекарським підприємствам надавалася державна фінансова підтримка шляхом розповсюдження на них механізму здешевлення кредитів на закупівлю сировини.

Компенсація відсоткової ставки за залученими кредитами надавалася підприємствам хлібопекарської галузі на умовах Порядку:

- у 2008 р., затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 27.02.2008 № 126;
- у 2009 р., затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 26.02.2009 № 153;
- у 2010 р., затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 11.08.2010 № 794.

Відповідно до зазначених постанов, за підсумками року хлібопекарським підприємствам фактично здешевлено кредити:

- у 2008 р. – в обсязі 111,3 млн. грн. (0,5% від загального обсягу кредитів, які отримали здешевлення) [6];
- у 2009 р. – в обсязі 66,5 млн. грн. (0,4% від загального обсягу кредитів, які отримали здешевлення) [7];
- у 2010 р. – в обсязі 59,4 млн. грн. (0,7% від загального обсягу кредитів, які отримали здешевлення) [8].

Отже, із 2008 по 2010 р. ми спостерігаємо зниження загального обсягу кредитування підприємств хлібопекарської галузі майже на 47%.

При цьому середні відсоткові ставки, під які підприємства хлібопекарської галузі залучали кредити в банках у національній валюті, становили:

- у 2008 р. – 24% річних;
- у 2009 р. – 27% річних;
- у 2010 р. – 26% річних.

Для зменшення витрат виробників на модернізацію та сприяння впровадженню ощадливих технологій, операції з увезення енергозберігаючого обладнання і матеріалів хлібопекарської підприємства були

звільнені від оподаткування податком на додану вартість та сплати ввізного мита. Проте процедура отримання дозволу на преференційне митне оформлення настільки складна та бюрократизована, що її реалізація практично неможлива.

Висновки. Досліджуючи результати реалізації Програми, слід звернути увагу передусім на структурні зміни у хлібопекарській галузі, а також безпосередньо на ринок хліба та хлібобулочних виробів:

1. Скорочення частки продукції групи «Здоров'я» у загальній структурі попиту на ринок хліба та хлібобулочних виробів.

2. Зниження динаміки освоєння капітальних інвестицій у галузі виробництва хліба та хлібобулочних виробів.

3. Зниження фактичних витрат умовного палива з одночасним підвищенням фактичних витрат електроенергії на виробництво 1 т хліба та хлібобулочних виробів.

4. Зниження виробництва борошна в Україні, що призводить до підвищення виробниками відпускних цін на тону житньо-пшеничного і пшенично-житнього хліба.

На жаль, Програма не передбачала виникнення вищезазначених факторів, що виразилося у частковій її реалізації. Ринок хліба і хлібобулочної продукції за останні роки лише збільшив свій «тіньовий» складник. Однак від таких нелегальних обсягів виробництва страждають хлібозаводи, тому що з боку державних і податкових органів ведеться контроль ціноутворення і сплати податків. Така ситуація на ринку хліба і хлібобулочних виробів не є сприятливою для розвитку і підтримки хлібопекарських підприємств і хлібопекарської галузі в цілому. А це й було головною метою Програми.

На нашу думку, для ефективного розвитку хлібопекарської галузі потрібна дерегуляція. Наприклад, потрібно скасувати Постанову Кабміну «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін» від 25.12.96 № 1548 (зі змінами), що дасть змогу перейти від цінового регулювання до адресної допомоги, налагодити облік всіх підприємств, які займаються виробництвом і реалізацією хліба і хлібобулочних виробів, місцевими органами влади, адже тільки ринок може диктувати умови ціноутворення.

Споживачам необхідно розуміти, що неможливо отримати якісний і сертифікований товар на застарілому обладнанні. В Україні багато років практикується штучно створена і регульована державою система умов виробництва популярних сортів хліба, у тому числі сортів групи «Здоров'я». Цивілізований світ давно зрозумів, що в умовах ринкової економіки неможливо адміністративно стримувати ціни на будь-який товар. Це руйнує підвалини самих підприємств та вкрай негативно відбивається на їхньому розвитку.

На нашу думку, вищезазначені рекомендації потрібно включити до Концепції розвитку хлібопекарської галузі на період до 2020 р., яка зараз розробляється Міністерством аграрної політики та продовольства України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження галузевої програми розвитку хлібопекарської галузі на період до 2015 року» від 20.03.2008 № 164 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uazakon.com/documents/date_e3/pg_gtcywj.htm.

2. Ринок хліба: які компанії ділили його у 2015 році [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://agravery.com/uk/posts/show/rinok-hliba-aki-kompanii-dilili-jogo-u-2015-roci>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. В Україні за рік обсяг виробництва борошна і хліба впав на 10% [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agravery.com/uk/posts/show/v-ukraini-za-rik-obsag-virobnictva-borosna-i-hliba-vrav-na-10>.
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про деякі питання використання зерна державного інтервенційного фонду» від 27.12.2008 № 1128 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1128-2008-%D0%BF>.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.02.2008 № 126 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/126-2008-%D0%BF>.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.02.2009 № 153 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/153-2009-%D0%BF>.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.08.2010 № 794 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-2010-%D0%BF>.

УДК 338.2

Золенко А.С.

*кандидат економічних наук,
викладач кафедри державного управління,
публічного адміністрування та регіональної економіки
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця*

Бабарицький О.В.

*аспірант
Української інженерно-педагогічної академії*

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті запропоновано послідовність управління проектами на промисловому підприємстві, особливістю якої є визначення найбільш пріоритетних завдань. Обґрунтовано та проаналізовано наявні інструменти проектного менеджменту, визначено їх переваги та недоліки. Реалізація запропонованої схеми управління проектами на підприємстві дасть змогу заощадити на ресурсах та підвищити обґрунтованість використовуваних інструментів проектного менеджменту.

Ключові слова: управління проектами, інструменти проектного менеджменту, ініціація проекту, планування проекту, виконання та контроль проекту.

Золенко А.С., Бабарицький О.В. ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

В статье предложена последовательность управления проектами на промышленном предприятии, особенностью которой является определение наиболее приоритетных задач. Обоснованы и проанализированы существующие инструменты проектного менеджмента, обозначены их преимущества и недостатки. Реализация предложенной схемы управления проектами на предприятии позволит сэкономить на ресурсах и повысит обоснованность используемых инструментов проектного менеджмента.

Ключевые слова: управление проектами, инструменты проектного менеджмента, инициация проекта, планирование проекта, выполнение и контроль проекта.

Zolenko A.S., Babarytskyi O.V. FEATURES OF PROJECT MANAGEMENT FOR INDUSTRIAL ENTERPRISES

The sequence of project management at the industrial enterprise is proposed, which feature is a definition of high priority. The existing project management tools are substantiated and analyzed, their advantages and disadvantages are identified. The implementation of the proposed project management scheme at the enterprise would save on resources and increase the validity of used tools of project management.

Keywords: project management, project management tools, project initiation, project planning, fulfillment and project control.

Постановка проблеми. Управління проектами та його розвиток із кожним днем стає все більш актуальним для промислових підприємств. Пояснюється це нестабільністю ринкового середовища та посиленням конкурентної боротьби, що вимагає від сучасних промислових підприємств ефективного та швидкого реагування. Враховуючи недовість використання традиційних інструментів управління, набуває популярності реалізація проектного менеджменту на вітчизняних підприємствах. Отже, головним інструментом підвищення ефективності функціонування промислових підприємств стає здійснення проектного управління та впровадження відповідних інструментів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням сутності та особливостей управління проектами займаються такі провідні вчені, як: К. Грей і Е. Ларсон [1], М. Драган [2], Л. Ноздріна [3], І. Мазур і В. Шапіро [4], Н. Петренко [5], Р. Тернер

[6], Т. Фесенко [7] та ін. Що стосується науково-практичних аспектів реалізації проектного менеджменту на промислових підприємствах, то вони представлені в роботах вітчизняних та зарубіжних учених: І. Кошелєвського і П. Сухотерина [8], І. Феєшина [9], Л. Чернової [10] тощо. Незважаючи на достатні здобутки у цій сфері, впровадження технік проектного менеджменту на промислових підприємствах має низку невирішених питань, що потребують подальшого опрацювання.

Мета статті полягає у теоретико-методичному обґрунтуванні процесу управління проектами на промисловому підприємстві. Для досягнення поставленої мети було визначено та вирішено такі завдання: обґрунтувати етапи управління проектами на підприємстві; проаналізувати найбільш дієві інструменти проектного менеджменту для промислових підприємств. Об'єкт дослідження – процес управління проектами.